

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GEOFFREY VALENZIA**

Seduta tas-27 ta' Frar, 2004

Citazzjoni Numru. 875/1974/2

**Carmelo Farrugia u Malcolm Pace fil-kwalita' taghhom
ta' Diretturi ta' "Pabros Ltd.". in rapprezentanza tal-
istess.**

VS

**Onorevoli Ministru tal-Finanzi u Dwana, u
Avukat Dottor Carmelo Mifsud Bonnici.**

Il-Qorti;

L-ATT TAC-CITAZZJONI

Fl-20 ta' Settembru 1974, Carmelo Farrugia u Malcolm Pace fil-kwalita' taghhom ta' Diretturi tas-socjeta' Pabros Limited u in rapprezentanza tal-istess harrku lill-Onorevoli Ministru tal-Finanzi u Dwana u l-Avukat Dottor Carmelo Mifsud Bonnici u ppremettew illi:

“Peress illi permezz ta’ Notifikazzjoni tal-Gvern numru 617 mahruga fil-11 ta’ Settembru 1974 taht il-Banking Act 1970 (Gazzetta tal-Gvern numru 12999) il-pubbliku gie avzat illi l-Onor. Ministru konvenut ordna illi l-Avukat Dr. Carmelo Mifsud Bonnici jkollu s-setghat, l-funzjonijiet u d-dmirijiet kollha tal-kumpanija “Pabros Ltd”, bl-eskluzjoni ta’ kull persuna ohra, u illi dan l-Avukat ghandu jirrealizza l-attiv tal-istess kumpanija ;

U peress li l-artikolu 18 (3) (b) tal-Att jghid illi meta persuna tigi nominata skond il-paragrafu (c) jew (d) tal-artikolu 18 (1), din il-persuna jkollha dawk is-setghat, funzjonijiet u dmirijiet li l-Ministru jista’ jordna dwar dik il-proprjeta’ u dawk is-socjetajiet ditti jew kummerc iehor

(a) kif il-Ministru jista’ jispecifica, u

(b) li fihom il-Bank ikollu interess, sew direttamet sew indirettament, inkluz kull interess etc. ;

U peress l-artikolu 18 (3) (c) jghid li l-persuna nominata skond xi wiehed mill-imsemmija paragrafu jkollha s-setgha li tehtieg lil kull persuna ohra biex tipprovdiha b’dawk il-facilitajiet tal-istess inciz jispecifica ;

U peress li skond l-artikolu 18 (1) jekk ikun jidher lill-Ministru tal-Finanzi illi Bank ikun qed imexxi hazin, il-Ministru jista’ :

(a) taht is-subartikolu (c) jinnomina persuna biex tiehu f’idejha l-attiv tal-Bank ;

(b) taht is-subartikolu (d) jinnomina persuna biex tiehu f’idejha l-kontroll tal-kummerc tal-Bank ;

U peress li n-Notifikazzjoni msemmija ghalkemm tghid li l-ordni gie moghti skond l-artikolu 18 tal-Att imsemmi, cioe’, wiehed ghandu jiftehm, in konnessjoni ma’ xi Bank, ma tghidx liema Bank hu involut ;

Kopja Informali ta' Sentenza

U peress li l-istess Notifikazzjoni tghid biss li l-ordni qed tigi moghtija lill-konvenut Dr. Mifsud Bonnici, cioe' fil-kwalita' tieghu personali, u ma tghidx li l-ordni giet lilu moghtija bhala xi persuna nominata ghall-finijiet tal-artikolu 18 (1) (c) jew (d) tal-Att imsemmi;

U peress li l-istess Notifikazzjoni ma tghidx li din l-ordni giet moghtija ghaliex hemm xi Bank li ghandu interess f'Pabros Ltd ;

U peress li, ghal dawn ir-ragunijiet, in-Notifikazzjoni imsemmija ma tissodisfax il-vot tal-ligi ghaliex hi nieqsa minnha nfisha minn dawk ir-rekwiziti li jawtorizzaw lill-Onor. Ministru johrog ordni simili ghal dak li hareg ;

Jghidu l-konvenuti ghaliex m'ghandhiex din il-Qorti tiddikjara u tiddeciedi illi :-

1. In-Notifikazzjoni tal-Gvern numru 617 tal-1974 fuq imsemmija hija nieqsa minn rekwiziti essenzjali skond il-ligi ;

2. Per konsegwenza, l-ordni moghtija lill-konvenut Dr. Mifsud Bonnici fl-istess Notifikazzjoni hija ineffikaci, nulla u bla ebda effett, u

Jghid il-konvenut Dr. Mifsud Bonnici ghaliex hu m'ghandux jigi minn din il-Qorti inibit milli jezercita kwalunkwe setgha, funzjoni jew dmir li jappartjeni lid-ditta instanti.

B'rizerva ta' kull azzjoni ghad-danni kontra l-konvenuti solidalment bejniethom, u ta kull azzjoni ohra, anke ta' natura kostituzzjonali.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuti li huma ngunti ghas-subizzjoni.”

ECCEZZJONIJIET

Il-konvenut Ministru tal-Finanzi u Dwana eccepixxa (fol 6):

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-atturi ma kellhomx rapprezentanza tas-socjeta' attrici Pabros Ltd;

In-nomina maghmula mid-direttiva moghtija mill-eccipjent kienu validi skond il-ligi;

Illi n-notifikazzjoni tal-Gvern imsemmija fic-citazzjoni ma kinitx rikjesta bhala formalita' ghall-validita' tan-nomina tal-Avukat Mifsud Bonnici u konsegwentement id-domanda attrici kellhom jigu michuda.

Minn naha tieghu, l-konvenut Avukat Carmelo Mifsud Bonnici eccepixxa (ara fol. 8):

Preliminarjament illi l-istess Carmelo Farrugia u Malcolm Pace ma kellhomx ir-rapprezentanza tas-socjeta' attrici peress li din kienet issa vestita fih u peress illi huma ma kienux gew nominati diretturi regolarment.

Minghajr pregudizzju ghal dan, in-nomina u direttiva ministerjali tal-11 ta' Settembru 1974 kienet valida u skond il-ligi.

Illi n-notifikazzjoni de quo hija regolari u f'kull kaz din kienet indipendenti mill-validita' tan-nomina u direttiva ministerjali.

Rat is-sentenza tal-Onorabbli Qorti tal-Appell tal-11 ta' April 1975 a fol 19.

Rat il-verbal a fol 151;

Rat id-decizjoni tas-6 ta' Lulju, 1990 a fol. 153;

Rat is-sentenza tal-Onorabbli Qorti tal-Appell tat-28 ta' Gunju 2001 a fol 217;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezibiti;

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Kopja Informali ta' Sentenza

Semghet lil Dr. M. Pace jittratta;

Rat li ma saret ebda talba ghas-sospensjoni tal-prolazzjoni tas-sentenza;

KONSIDERAZZJONIJIET

Illi fid-decizjoni tal-Qorti ta' l-Appell tal-11 ta' April, 1975 a fol. 19, dika l-Qorti kienet qalet li l-mertu ta' dina l-kawza hu inxindibbli mill-kwistjoni tar-rappresentanza, b'mod li d-decizjoni tieghu, bil-fors taffettwa l-locus standi ta' l-atturi (ara fol. 24). Qalet ghalhekk li minghajr dana ma jistax jigi deciz jekk l-atturi gewx ezawtorati milli jidhru ghall-Pabros Ltd. Dan dejjem b'riferenza ghal l-ewwel raguni li tah l-konvenut Dr.Karmenu Mifsud Bonnici fl-eccezzjoni tieghu.

Illi dina l-Qorti ghalhekk ghandha tiddeciedi fuq il-validita jew necessita tan-notifikazzjoni u wkoll, f'kap separat, fuq l-ewwel eccezzjoni dwar l-illeggittimita' tal-persuna.

Permezz ta' din il-kawza l-atturi Malcolm Pace u Carmelo Farrugia fil-kwalita' taghhom ta' diretturi ta' Pabros Limited u fl-interess tal-istess Pabros Limited qed jitolbu li n-Notifikazzjoni tal-Gvern numru 617 tal-1974 mahruqa fil-11 ta' Settembru 1974 (dok a fol. 244 tal-process) tigi dikjarata li hija nieqsa mir-rekwiziti essenzjali skond il-ligi u li per konsegwenza, l-ordni moghtija lill-konvenut l-Avukat Carmelo Mifsud Bonnici fl-istess notifikazzjoni hija nulla u bla effett. L-atturi ghalhekk talbu li l-konvenut L-Avukat Carmelo Mifsud Bonnici jigi inibit milli jezercita kull setgha, funzjoni jew dmir li jappartjeni lis-socjeta' attrici Pabros Limited.

Permezz ta' Ordni Ministerjali datata 11 ta' Settembru 1974 (a fol. 7 tal-process) il-konvenut Ministru tal-Finanzi u Dwana ai termini tal-poteri lilu moghtija bl-Artikolu 18 tal-Att Dwar il-Kummerc Bankarju 1970 appunta lill-konvenut l-iehor l-Avukat Dottor Carmelo Mifsud Bonnici sabiex jassumi kontroll tal-Bank of Industry Commerce and Agriculture Limited *"and to carry on the business of the said bank and also to take charge of the assets of the said bank..."*.. Fl-imsemmi ordni jinghad ukoll is-segwent:-

“And whereas the said Bank has an interest in Pabros Limited.

Now pursuant to and in virtue of the powers vested in me under the said section 18 and after consultation with the Central Bank of Malta, and subject to such further directions and powers as I may give, I hereby direct that the said Dr. Carmelo Mifsud Bonnici shall have all the powers, functions and duties of the said Pabros Limited whether exercisable by the company in general meeting or by the board of directors or by any other person, including the legal and juridical representation of the company, and that any such powers, functions or duties shall be exercisable by and vest in the said Dr. Carmelo Mifsud Bonnici to the exclusion of any other person”.

Kif diga' ntqal aktar il-fuq l-atturi fil-kwalita' taghom ta' diretturi ta' Pabros Limited jsostnu li n-Notifikazzjoni tal-Gvern numru 617 hija nieqsa mir-rekwiziti essenzjali rikjesti mill-ligi ghas-segwentu ragunijiet:-

Ghalkemm in-Notifikazzjoni tghid li l-ordni mahrug mill-Ministru gie moghti skond l-Artikolu 18 tal-Banking Act 1970, tali notifikazzjoni ma ssemmiex in konnessjoni ma' liema Bank giet moghtija l-ordni. In-Notifikazzjoni tghid biss li l-ordni giet moghtija lill-konvenut Dr. Carmelo Mifsud Bonnici minghajr ma tghid li l-ordni giet moghtija lilu bhala persuna nominata ghall-finijiet tal-Artikolu 18(1)(c) jew (d) tal-Banking Act 1970 u dan ifisser li l-ordni giet moghtija lilu fil-kwalita' tieghu personali. In-notifikazzjoni ma tghid li din l-ordni giet moghtija ghaliex hemm xi Bank li ghandu nteress f'Pabros Limited.

Il-konvenut L-Onorevoli Ministru tal-Finanzi u Dwana eccepixxa li Carmelo Farrugia u Malcolm Pace m'ghandhomx ir-rappreżentanza ta' Pabros Limited filwaqt li l-konvenut l-iehor Dr. Carmelo Mifsud Bonnici eccepixxa preliminarjament li Carmel Farrugia u Malcolm Pace m'ghandhomx ir-rappreżentanza ta' Pabros Limited peress li din hija vestita fl-istess Dr. Carmelo Mifsud

Bonnici u anki peress li huma ma kienux nominati diretturi regolament.

Jirrizulta li din l-eccezzjoni giet sollevata miz-zewg konvenuti stante li l-ordni moghtija mill-Ministru fil-11 ta' Settembru 1974, kif citata testwalment aktar il-fuq, tispecifica li l-poteri u l-funzjonijiet moghtija lill-konvenut Dr. Carmelo Mifsud Bonnici, fost liema kien hemm ir-rapprezentanza guridika tas-socjeta', "*shall be exercisable by and vest in the said Dr. Carmelo Mifsud Bonnici to the exclusion of any other person*".

Dan ifisser li Carmelo Farrugia u Malcolm Pace fil-kwalita' taghhom ta' direttur tal-imsemmija Pabros Limited ma setghux jintavolaw l-azzjoni odjerna fl-interess ta' Pabros Limited stante li ai termini tal-ordni ministerjali kien biss l-Avukat Dr. Carmelo Mifsud Bonnici li kellu r-rapprezentanza guridika tal-imsemmija socjeta' u li kwindi seta' jintavola tali azzjoni.

In vista ta' dak li qalet il-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza taghha tal-11 ta' April 1975, u tal-fatt li kif ser jinghad aktar l-isfel, l-Qorti jidrilha li l-atturi m'ghandhomx ragun fil-mertu, ikun inutili li din l-eccezzjoni preliminari sollevata mill-konvenuti tigi trattata ulterjorment f'dan l-istadju.

L-ordni ministerjali tal-11 ta' Settembru 1974 inghatat ai termini tal-Artikolu 18 tal-Att Dwar il-Kummerc Bankarju 1970. L-Artikolu 18 (1) kien jistabbilixxi (ghaliex dan l-Artikolu gie abrogat u l-Att Dwar il-Kummerc Bankarju gie emendat estensivament tul it-tletin sena kemm ilha pendenti l-kawza odjerna) li jekk ikun jidher lill-Ministru tal-Finanzi illi Bank ikun qed imexxi hazin, il-Ministru jista':

Taht is-subartikolu (c) jinnomina persuna biex tiehu f'idejha l-attiv tal-Bank;

Taht is-subartikolu (d) jinnomina persuna biex tiehu f'idejha l-kontroll tal-kummerc tal-Bank.

L-artikolu 18(3) (b) ta' l-Att kien jghid li meta persuna tigi nominata skond il-paragrafu (c) jew (d) tal-Artikolu 18 (1), din il-persuna ikollha dawk is-setghat, funzjonijiet u

dmirijiet li l-Ministru jista' jordna dwar kif il-propjeta' u dawk is-socjetajiet, ditti jew kummerc iehor kif il-Ministru jista' jispecifica, u (2) li fihom il-bank ikollu interess, sew direttament, sew indirettament, inkluz kull interess.

Jidher ghalhekk li l-konvenut Dr. Carmelo Mifsud Bonnici inghata l-poteri msemmija fl-Ordni Ministerjali tal-11 ta' Settembru 1974 a termini tal-Artikolu 18(3). L-atturi jirritjenu li wiehed mir-rekwiziti li hemm nieqsa fin-Notifikazzjoni tal-Gvern 617/74 huwa li n-Notifikazzjoni ma ssemmiex il-Bank li kellu nteress fis-socjeta' Pabros Limited izda ssemmi biss li l-Ordni gie moghti skond l-Artikolu 18 tal-Banking Act 1970.

Huwa minnu li n-Notifikazzjoni tal-Gvern issemmi biss li l-Ordni gie moghti ai termini tal-Artikolu 18 tal-Att Dwar il-Kummerc Bankarju izda jekk wiehed jaghmel referenza ghall-Ordni Ministerjali nnifsu (a fol. 7) isib li fl-Ordni hemm indikat specificatament li l-Bank of Industry Commerce and Agriculture Limited kellu interess f'Pabros Limited.

Ma giex pruvat li l-Att dwar il-Kummerc Bankarju kien jirrikjedi 'ad validatem' li l-Ordni Ministerjali jigi notifikat fil-Gazzetta tal-Gvern. Ghalhekk anki kieku kellu jigi ritenut li n-nuqqas ta' ndikazzjoni ta' l-isem tal-Bank fin-Notifikazzjoni kien jikkomporta n-nullita' ta' tali Notifikazzjoni dan ma jfissirx li tali nullita' kienet iggib maghha wkoll in-nullita' tal-Ordni Ministerjali.

Inoltre n-Notifikazzjoni tispecifica li l-Ordni kienet inghatat a tenur tal-Artikolu 18 tal-Att Dwar il-Kummerc Bankarju 1970 u l-Qorti jidrilha li ma kienx mehtieg li jigi ndikat ukoll is-sub-inciz tal-Artikolu 18 ghaliex mid-dicitura tan-Notifikazzjoni kien jirrizulta ampjament liema poteri kien qed jezercita il-konvenut Ministru tal-Finanzi u Dwana meta hareg l-Ordni Ministerjali tal-11 ta' Settembru 1974.

Dan jinghad ukoll anki in-konnessjoni mat-tieni u t-tielet rekwiziti li skond l-atturi kienu rikjesti mill-ligi 'ad validatem' tan-Notifikazzjoni tal-Gvern numru 617. Mill-Ordni Ministerjali tal-11 ta' Settembru 1970 fil-fatt jirrizulta

inekwivokabilemnt li l-konvenut Dr. Carmelo Mifsud Bonnici kien qed jigi nominat sabiex jiehu kontroll tas-socjeta' Pabros Limited a tenur ta' l-Artikolu 18 u bhala konsegwenza ta' l-Ordni moghtija taht l-istess Artikolu in kwantu jirrigwarda l-Bank of Industry Commerce And Agriculture Limited li kellu nteress fis-socjeta' Pabros Limited. Ma kienx mehtieg li jigi specificat li Dr. Carmelo Mifsud Bonnici kien qed jigi nominat fil-kwalita' tieghu tal-persuna nominata ghall-finijiet tal-Artikolu 18 (1) (c) u (d).

L-atturi jallegaw li l-imsemmi Bank fil-fatt ma kellu ebda nteress fis-socjeta' Pabros Limited izda abbazi tal-principju li min jallega jrid jipprova, kien jispetta lilhom li jippruvaw dan in-nuqqas ta' nteress u huma ma ressqu ebda prova f'dan is-sens.

Ghalhekk il-Qorti tikkonkludi li l-eccezzjonijiet tal-konvenuti fil-mertu ghandhom jigu milqugha u t-talbiet attrici ghandhom jigu michuda, L-eccezzjoni preliminari dwar l-illeggittimita tal-persuna wkoll qed tigi milqugha billi ssegwi l-l-akkoljiment tal-eccezzjonijiet fil-mertu kif spjegat fis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell a fol 19 u dana stante li kien biss il-konvenut Dr. Karmenu Mifsud Bonnici li kien vestit bir-rappresentanza ta' Pabros Ltd ad eskluzzjoni ta' kull persuna ohra.

DECIZJONI

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tiddeciedi prevja li tilqa' l-eccezzjonijiet tal-konvenuti tichad it-talbiet attrici bl-ispejjez kontra tagghom.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----